

”הדגל שלי” –

מערך שיעור מודולרי לקראת יום הזיכרון ויום העצמאות.

שימו לב- במערך שלושה חלקים ואפשר להשתמש בכל אחד מהם לחוד כשיעורון בפני עצמו. מתאים גם לפעילות מקוונת.

הקדמה למורה:

”כל תרבות אנושית זקוקה למערכת סמלים, טקסים ומנהגים הבאה לתרגם את העקרונות המופשטים לחוויה אנושית בסיסית” (אבא קובנר)

סמל הינו חפץ, תופעה, או ייצוג חזותי שנועד להמחשת רעיון מסוים או מערכת ערכים.

כל קבוצה חברתית מפתחת סמלים המבטאים את ערכיה והישגיה. משמעותו וחשיבותו של הסמל נגזרת מהמשמעות המיוחסת לו על ידי הקבוצה שבחרה בו או שאותה הוא מייצג. כתוצאה מכך יכולים אותם סמלים בדיוק להיות בעלי משמעויות שונות ואף הפוכות עבור אנשים המשתייכים לתרבויות ולחברות שונות. בשל המשמעות שחברה או תרבות מסוימת מייחסת לסמל מסוים, ניתן לפגוע בה באמצעות ביזוי של אחד מסמליה. מצד שני ניתן ליצור הזדהות עם אותה חברה ומחויבות כלפיה וכלפי ערכיה באמצעות מתן משמעות ויחס של כבוד לסמלים החשובים לה.

במערך שיעור זה נדון במשמעותם ובחשיבותו של דגל מדינת ישראל לכל אחד מאיתנו כאזרח במדינה ובאופן שבו סמלים מייצגים חוויות, עקרונות וערכים. נברר את הנטייה האנושית להשתמש בסמלים משותפים כגורם מלכד או מפלג, ונתייחס גם לסכנה שבשימוש מופרז ושתחי בסמלים.

קהל יעד : כיתות י- יב.

משך הזמן : 45 דקות.

מהלך הפעילות:

חלק א – צפייה פעילה.

נתחיל בהקרנת הסרטון – [ראשון לציון- ערש הולדת דגל הלאום](#)

לפני הצפייה רשמו על הלוח או הקרינו במצגת את השאלות שלהלן והזמינו את התלמידים לענות עליהן על סמך מה שנראה בסרטון.

- מדוע החליטו לעצב דגל ?
- מדוע נבחר דווקא העיצוב הזה?
- בסרט נטען כי לא היה זמן להוסיף עליו גם מילים. האם יש צורך במילים על גבי דגל?
- אילו מילים מילה הייתם מוסיפים עליו?
- אילו מתיאורי החגיגות בסרטון מזכירים לכם את חגיגות יום העצמאות שלנו כיום?

מערכ שיעור

חלק ב- דיון על בסיס היגדים.

הדבק על קירות החדר חמישה בריסטולים שעליהן מודפסים חמשת ההיגדים חלק לכל חניך בקבוצה דף מדבקות אדומות ודף מדבקות ירוקות. הזמן את החניכים להסתובב בחדר, לעיין בהיגדים ולהדביק מדבקה אדומה על היגד שמרגיז אותם ושהם מתנגדים לו ומדבקה ירוקה על היגד שהם מסכימים לנאמר בו ומזדהים איתו. (כדאי להכניס את הבריסטולים לניילונים, כדי שהמדבקות לא יודבקו על השמינית עצמה ואפשר יהיה להשתמש בה שוב). לאחר כחמש דקות החזר את החניכים למליאה, בחר כמה מן ההיגדים שנתלו על הקירות ודון בהם עם החניכים בעזרת השאלות המוצעות לדיון לאחר כל היגד.

כל תרבות אנושית זקוקה למערכת סמלים, טקסים ומנהגים הבאה לתרגם את העקרונות המופשטים לחוויה אנושית בסיסית" (אבא קובנר)
- מה דעתכם, על קביעתו של אבא קובנר- האם באמת כל תרבות אנושית צריכה סמלים וטקסים? - לשם מה נחוצים לתרבות או לקבוצה סמלים וטקסים?
דגל מה זה? מקל וחתכת בד? לא! דגל הוא יותר מזה. זהו הדבר היחיד אשר למענו בני אדם מוכנים למות בהמוניהם אם מחנכים אותם לכך..." (על פי דברי בנימין זאב הרצל, מדינאי , עיתונאי וחוזר מדינת ישראל)
- מה עומד מאחורי הקביעה של הרצל כי אפשר לחנך אנשים לכך שיהיו מוכנים למות למען הדגל? מה היתרונות לחינוך מסוג זה ואילו בעיות עלולות לנבוע מכך? - באיזו מידה, לדעתכם, מחנכים במערכת החינוך הישראלית ובצה"ל לכך שדגל הוא דבר שיש להקריב למענו? באילו דרכים מחנכים לכך?
"סמלים לאומיים לא עושים לי את זה, אבל אני מסוגל להבין שאנשים צריכים סמלים מאחדים. הבעיה היא שיש אנשים שמגזימים בעוניין הדגלים והסמלים ואז זה כבר הופך לקיטש או אפילו גולש לפאשיזם".(פאשיזם = אידיאולוגיה קיצונית שעל פיה המדינה וסמליה עומדים מעל כל ערך אחר) (תגובה בדיון בפייסבוק)
- אילו בעיות או סכנות יכולות להתעורר כשמשמשים יותר מדי בסמלים? - היכן לדעתכם עובר הגבול בין גאווה לאומית לפשיזם? - מדוע אנשים רבים זקוקים לסמלים , מתרגשים מהם ונפגעים כאשר הסמלים שלהם נרמסים או לא זוכים לכבוד?

מערכ שיעור

"לפעמים אנשים מסתפקים בלנופך דגלים ובזה הם חושבים שהם ציוניים."

(מתוך פורום נוער למען ארץ ישראל)

- למה, לדעתכם, יש אנשים שמשתמשים בסמלים לאומיים אבל לא מבטאים את העובדה שהם ציונים גם על ידי מעשים?
- באיזו מידה לדעתכם אפשר לבטא הזדהות עם ערכי הציונות גם ללא שימוש בסמלים ובדגלים?

אי אפשר לצפות ממני לפתח יחס כמו שיש ליהודים להמנון. ההמנון לא אומר לי דבר.

גם דגל המדינה הוא בשבילי רק חתיכת בד עם צבע, שאינה מעוררת בי שום רגש. (סלמאן נאטור. סופר, עיתונאי, מחזאי ומרצה לפילוסופיה ותרבות ערבית, אזרח ישראלי המשתתף לעדה הדרוזית)

- למה, לדעתכם מרגיש סלמאן נאטור את מה שהוא מתאר ביחס לסמלי המדינה? האם אתם יכולים לחשוב על קבוצות נוספות של אזרחים ישראלים שיזדהו עם דבריו?
- האם תוכלו לחשוב על סמלים לאומיים אחרים שיכולה יש להם משמעות עבורו למרות שאינו יהודי?

"צעד ראשון על אדמת פולין, דגל ישראל על כתף שמאל, כמה סמלי צה"ל על החזה, אלוהים אחד בתוך הלב. צועד גאה, לבוש מדי חיל האוויר, עטוף תחושת שליחות ישראלית, צועד בשם העם היהודי."

(מתוך יומן של קצין צה"ל שהשתתף במשלחת צבאית למחנות ההשמדה בפולין)

- מה לדעתכם גורם לכותב תחושת גאווה- הדגל והמדים, עצם החזרה לפולין, השילוב של שניהם או אולי משהו אחר?
- יש הטוענים שבמסע בפולין לא צריך ללכת עם מדים ועם דגלים. מה לדעתכם עומד מאחורי הטענה הזו? מה דעתכם עליה?

מערך שיעור

חלק ג- שיח באמצעות כרטיסי תמונות (הכרזות מתוך אתר מרכז יצחק רבין)

לפניכם דימויים ויזואליים שונים העושים שימוש חדשני ועדכני בדגל ישראל.

הצעה לסבב שאלות ראשוני על התמונות :

- בחר תמונה אחת שממחישה את התחושות שלך לקראת יום העצמאות השנה או מתחברת אליהן.

- שתף את הקבוצה או הכיתה בתחושות שהתמונה שבחרת עוררה בך.

- הסבר את הפרשנות האישית שלך לתמונה.

הצעה לסבב שאלות שני על התמונות : (אפשר להתייחס לאותה תמונה מהסבב הראשון או לבחור תמונה אחרת)

- אילו ערכים שהם אתם מאמינים, ערכים שעליהם חונכתם, באים לידי ביטוי בתמונה ומקבלים קול באמצעות התמונה? הסבירו באיזה אופן.

- אילו ערכים חשובים בעיניכם מאתגרים או זוכים לביקורת באמצעות התמונה? הסבירו מדוע וכיצד.

לסיכום הפעילות מוזמנים לתאר את התחושות שלכם לקראת יום העצמאות השנה באמצעות עיצוב עדכני משלכם לדגל ולהציג את התוצרים לכיתה.







אם רק נדע איך להגיע...

